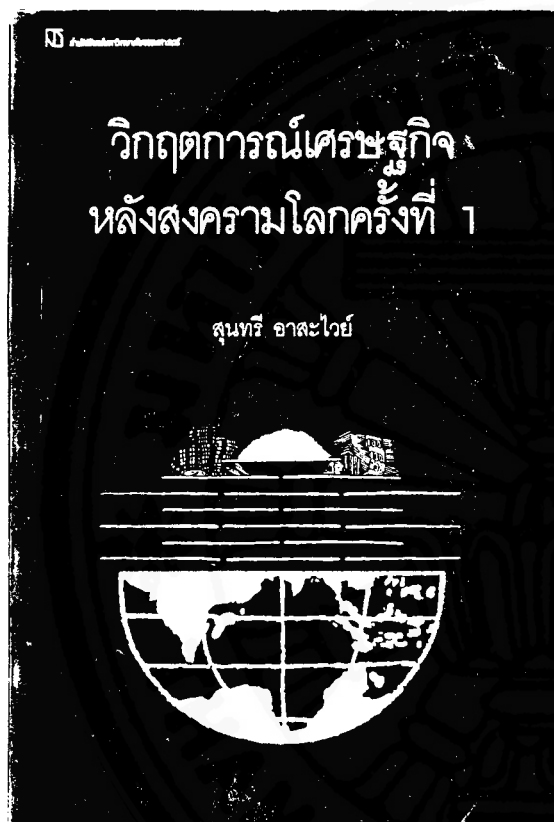

วิจารณ์หนังสือ

สุนทรี อาสะไวย์ วิกฤตการณ์เศรษฐกิจหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 เอกสารวิจัยหมายเลข ๒๑ สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๓๓ 114 หน้า 45 บาท

ใน คำนำ ของหนังสือ ผู้วิจัยจำกัดความ “วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ” ในลักษณะให้เข้ากับหัวข้อวิจัยว่าหมายถึง สภาพการณ์ที่ระบบเศรษฐกิจต้องเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจ และจำกัดช่วงเวลาของปัญหาเศรษฐกิจไว้ที่หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 (ประมาณ พ.ศ. 2457 - ก่อน พ.ศ. 2475) ผู้เขียนเลือกพิจารณาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจไว้เฉพาะ 3 เรื่อง คือ วิกฤตการณ์ข้าว วิกฤตการณ์ด้านการเงินระหว่างประเทศ และ วิกฤตการณ์ด้านการคลัง ผู้เขียนชี้แจงจุดมุ่งหมายของงานวิจัยไว้ 3 ประการโดยสรุปคือ สำนวจความเป็นมาของวิกฤตการณ์ ปัญหาและความต่อเนื่องของปัญหา กับวิเคราะห์ปัญหา การจำกัดกรอบของงานวิจัยไว้ชัดเจน ใช้สำนวนการเขียนเรียบ ๆ อ่านเข้าใจง่าย ตรงประเด็นที่ต้องการกล่าวถึง ประกอบกับจำนวนหน้าหนังสือไม่ยาวมาก ผลงานนี้น่าจะเหมาะสำหรับบุคคลทั่วไปที่สนใจเรื่องเศรษฐกิจและปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว

ผู้เขียนนำเรื่องสู่ประเด็นในบทที่ 2 วิกฤตการณ์ข้าวโดยกล่าวถึงที่มาของปัญหา

1. การผลิตข้าวไทย ที่ส่งเสริมให้ผลิตได้มาก เพื่อส่งออกอย่างเสรีตามข้อผูกพันของสนธิสัญญาบาวริง กระบวนการผลิตข้าวไทยนั้นขึ้นอยู่กับภาวะธรรมชาติมากกว่าเทคโนโลยีสมัยใหม่

2. น้ำท่วมใหญ่ ปี 2460 และฝนแล้ง ปี 2462 ตามลำดับ ทำให้เกิดความแห้งแล้ง และผลิตข้าวไม่ได้เต็มที่

3. ความไม่ทันเหตุการณ์ ในการวางนโยบาย และมาตรการควบคุมการส่งออกข้าวขณะเกิดภาวะขาดแคลน

4. การปิดการส่งออกข้าวและหาทางแก้ไขวิกฤตการณ์ข้าว

5. ผลกระทบจากวิกฤตการณ์ข้าวต่อคนหลายกลุ่ม (1) นายทุน ซึ่งผู้เขียนแยกแยะไว้น่าสนใจ (2) บริษัทส่งออกผู้ได้ประโยชน์เต็มที่ (3) โรงสีข้าว และนายทุนโรงสีข้าว (4) การดำเนินงานของโรงสี (5) ชาวนาที่รัฐบาลจะต้องช่วยเหลือ

บทที่ 3 วิกฤตการณ์ด้านการเงินระหว่างประเทศ ตามเหตุผลของผู้เขียน วิกฤตการณ์ข้าวส่งผลกระทบไปถึงวิกฤตการณ์การเงินในเวลาต่อมา ผู้เขียนชี้ให้เห็นปัญหาหลายประการ หลังจากสงครามโลกสิ้นสุดลง

1. ความต้องการข้าวในต่างประเทศมีมากขึ้น วิกฤตการณ์ข้าวและการปิดส่งออกข้าว ทำให้ไม่สามารถส่งข้าวออก ปัญหานี้จะเกี่ยวโยงไปถึงฐานะการเงินภายในประเทศ

2. การเปลี่ยนแปลงการนำสินค้าเข้าจากจีนและอินเดียมาเป็นจากจักรวรรดินิยมตะวันตกและอาณานิคม การขาดรายได้จากการส่งออกข้าว การเลิกผลิตสินค้าอุตสาหกรรมภายในของไทย และหันไปสั่งซื้อสินค้าจากประเทศตะวันตกทดแทน ส่งผลให้เกิดการขาดดุลการค้า

3. การเปลี่ยนแปลงระบบเงินตราจากมาตรฐานเงินไปใช้ระบบมาตรฐานทองคำ ทำให้เกิดความผันแปรในระบบเงินตราไทย ธนาครพณิชย ซึ่งมบทบาทในการซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ช่วงที่มีปัญหาก็คือเมื่ออังกฤษถอนตัวออกจากระบบมาตรฐานทองคำชั่วคราว ไทยต้องปรับอัตราแลกเปลี่ยน ผลที่สุดรัฐบาลขาดทุนในอัตราแลกเปลี่ยนอย่างมหาศาล

ในการมองวิกฤตการณ์ด้านการคลังในบทที่ 4 ผู้เขียนให้เหตุผลว่ามีสาเหตุมาจาก

1. เงินคงคลังเกือบจะไม่มีเหลืออยู่เลย รัฐบาลต้องกู้ยืมเงินจากต่างประเทศมาใช้เป็นเงินคงคลังในปีต่อ ๆ ไป ขณะเดียวกัน พระคลังข้างที่ก็กำลังมีฐานะ

ทางการเงินทรุดลง รัฐบาลต้องแบกภาระค่าใช้จ่ายส่วนพระองค์ ทำให้ฐานะการคลังไม่ฟื้นตัว

2. การแก้ปัญหาได้กระทำให้ถูกต้อง ทำให้ฐานะการคลังไม่ดีขึ้น

สำหรับบทส่งท้ายจะเป็นการสรุปวิกฤตการณ์เศรษฐกิจด้านต่าง ๆ ตั้งแต่บทที่ 2 ถึง 4 และทั้งท้ายให้เห็นความสำคัญของการเติบโตของนายทุนจีนรุ่นใหม่ ที่เข้ามามีบทบาททั้งในทางเศรษฐกิจและการเมืองอย่างน่าสนใจ

พรณี จิตรพลรักษ์

คณะศิลปศาสตร์

มธ.